fællesskabsretten, som kan gøre det muligt for denne selv at tage stilling til dette spørgsmål.

2. Artikel 95, stk. 1 har direkte virkning og afføder individuelle rettigheder for borgerne, som de nationale retter skal bskytte.

3. Der skal foretages en sammenligning af afgifter på produkter, der på samme fremstillings- eller afsætningstrin over for forbrugerne frembyder ensartede egenskaber og tjener samme behov. Det er i så henseende af stor betydning for afgørelsen, om det indenlandske og det indførte produkt er placeret under samme position i den fælles toldtarif.

4. Artikel 95, stk. 1 indeholder et forbud mod at pålægge et indført produkt en afgift beregnet i henhold til andre metoder eller andre regler end dem, der gælder for afgiften på et lignende indenlandsk produkt — såsom et ensartet beløb i det ene tilfælde og et progressivt i det andet —, hvorved afgiftsbeløbet bliver højere for det indførte produkt, også selv om dette kun sker i et begrænset antal tilfælde; en forskellig indvirkning af de nævnte afgifter på priserne for de to produkter skal ikke tages i betragtning.

5. Artikel 95, stk. 1 indeholder intet forbud mod at pålægge et indført produkt samme afgift som det tilsvarende indenlandske produkt, selv om en del af afgiften for det indenlandske produkt anvendes til at finansiere et statsmonopol, medens afgiften på det indførte produkt opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

6. Ved overgangsperiodens udløb er forpligtelsen ifølge artikel 37, stk. 1 ikke længere undergivet nogen betingelse, dens gennemførelse eller virkninger udkræver ingen retsakt hverken fra Fællesskabet eller medlemsstaterne, og den kan som følge af sin natur afføde rettigheder for borgerne, som de nationale retsinstanser skal beskytte.

7. Artikel 37, stk. 1 gælder ikke kun for de ind- og udførsler, som monopolet direkte angår, men omfatter enhver disposition, som står i sammenhæng med dettes eksistens, og som indvirker på medlemsstaternes samhandel med bestemte varer, uanset om disse er underlagt monopolet, og omfatter således også afgifter, som medfører en forskelsbehandling til skade for indførte produkter i forhold til de indenlandske produkter, som er underlagt monopolet.
Bestemmelsen indeholder imidlertid intet forbud mod at lægge samme afgift på et indført produkt som på det tilsvarende indenlandske, selv om afgiften på sidstnævnte delvis anvendes til at finansiere monopolet, medens den afgift, som er pålagt det indførte produkt, opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

I sag 45/75

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 af Finanzgericht Rheinland-Pfalz er indgivet til Domstolen for i den sag, som verserer for nævnte ret mellem

REWE-ZENTRALE DES LEBENSMITTEL-GROSSHANDELS GMBH, Köln,

og

HAUPTZOLLAMT LANDAU/PFALZ,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten R. Lecourt, afdelingsformændene R. Monaco og H. Kutscher, dommerne A. M. Donner, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart og A. O'Keeffe,

generaladvokat: G. Reischl
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Forelæggelseskendelsen og de skriftlige indlæg indgivet i henhold til artikel 20 i statutten for EØF-Domstolen kan sammenfattes således:

I — De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb

1. I januar 1971 bragte sagsøgeren i hovedsagen (herefter benævnt »sagsøgeren«) 16 000 liter vermouth indført fra Italien i fri omsætning i Forbundsrepublikken Tyskland. Denne indførsel skete bl.a. mod betaling af en afgift, betegnet som monopoludligningsafgift (»Monopolausgleich«) på 9 824 DM.

2. Betalingen af monopoludligningsafgiften sker i henhold til § 151 i den tyske lov af 8. april 1922 om spiritusmonopol (Gesetz über das Branntweinmonopol). Denne lov bestemmer, at indenlandsk spiritus principielt skal leveres til monopolforvaltningen til en pris (Branntweinübernahmepreis), der beregnes ud fra den grundpris (Branntweingrundpreis), som fastsættes af forvaltningen. Denne spiritus afsættes af forbundsforvaltningen til faste salgspriser, der omfatter den rene vareværdi, administrationsomkostningerne og spiritusafgiften, »Branntweinsteuer«.

Visse indenlandske slags spiritus, navnlig frugtbrændevine (§ 76 (BrMonG), deriblandt dem, som anvendes inden for landets grænser til fremstilling af vermouth, er fritaget for afleveringspligten. For den fritagne spiritus skal der betales en afgift, det såkaldte spiritustillæg (»Branntweinaufschlag«) (§ 78 (BrMonG). Denne afgift svarer til forskellen mellem salgsprisen

og grundprisen for monopolspiritus med fradrag af gennemsnittet af de udgifter, som monopolforvaltningen har sparet ved ikke at overtage den pågældende spiritus. Det således fremkomne spiritustillæg pålægges imidlertid kun ved en årlig produktion på mere en 60 hl vinspiritus. Derudover stiger spiritustillægget, og fra en årlig produktion på omkring 330 hl svarer det til den nedenfor omhandlede monopoludligningsafgift. Spiritustillægget er altid større end spiritusafgiften, og forskellen mellem de to beløb kaldes »Aufschlagspitze«.

Indført spiritus underkastes en udligningsafgift, benævnt monopoludligningsafgift (Monopolausgleich), der fastsættes på samme måde som spiritustillægget, dog uden fradrag af de skønsmæssigt fastsatte administrationsomkostninger. Den del af udligningsafgiften, der overstiger spiritusafgiften, betegnes som monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze). Dette tillæg skal angiveligt svare til og være modstykket til de salgsomkostninger, som opstår hos monopolforvaltningen, og som pålægges de indenlandske produkter, som monopolet sælger.

3. Det er denne del af monopoludligningsafgiften, som sagsøgeren i hovedsagen anfægter, idet den skulle udgøre en monopolafgift, som er diskriminerende over for indførte varer. Sagsøgeren har indgivet direkte søgsmål for Finanzgericht Rheinland-Pfalz. Denne ret fandt, at der var behov for en fortolkning af EØF-traktatens artikel 37 og 95, som sagsøgeren henviste til i sit søgsmål, og forelagde Domstolen følgende spørgsmål:

1. Skal EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 — såvel som artikel 95, stk. 1 — fortolkes således, at de enkelte statsborgere i medlemsstaterne efter overgangsperiodens udløb heraf umiddelbart kan udlede individuelle rettigheder, som de nationale retsinstanser skal beskytte?
2. Strider det mod princippet i EØF-traktatens artikel 95, stk. 1 — og, såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende, desuden mod princippet i artikel 37, stk. 1 —, at der ved indførsel af italiensk vermouth opkræves den del af monopoludligningsafgiften (Monopolausgleich), som benævnes monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze), når dette ikke skal tjene til at udligne de afgifter, som er pålagt lignende indenlandske varer, med en afgift, men til at udligne den statslige monopolforvaltnings egne udgifter?
3. Såfremt spørgsmål 2 besvares benægtende:
   Skal man ved anvendelsen af EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1 kun sammenligne monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) på den ene side og monopoludgifterne på den anden side, eller er det afgørende, om det indførte produkt gennem opkrævningen af monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) ikke i sin samlede pris stilles ringere end tilsvarende indenlandske produkter?
4. Såfremt den første del af spørgsmål 3 besvares bekræftende:
   Udsættes indført italiensk vermouth for forskelsbehandling i betydningen i EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1, fordi spiritusmonopolloven (»Branntweinmonopolgesetz«) fastsætter et ensartet monopoludligningstillæg (Monopolausgleichspitze) for vinspiritus (»Weingeist«) i indførte drikkevarer, men pålægger lignende indenlandske produkter afgifter, der er gradueret efter de producerede mængder med henblik på at dække den statslige monopolforvaltnings udgifter?

Forelæggelseskendelsen af 10. april 1975 blev registreret på Domstolens justitskontor den 12. maj 1975.

Sagsøgeren i hovedsagen, Kommissionen for De europæiske Fællesskaber og regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland har indgivet skriftlige indlæg i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt general-

advokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Indlæg i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

A — Indlæg fra Kommissionen

Kommissionen foreslår, at *første spørgsmål* besvares bekræftende. Artikel 37, stk.1 overlader alene medlemsstaterne et vist skøn under overgangsperioden. Efter dennes udløb indeholder artikel 37 en forpligtelse, der er klar, absolut og uafhængig af nogen mellemkomst fra medlemsstaternes eller Fællesskabets institutioners side. Allerede i sag 6/64 (dom af 15. juli 1964, Costa mod Enel, Sml. 1954-1964, s. 531) anerkendte Domstolen, at stykke 2 i artikel 37, som anvender samme begreb om forskelsbehandling som stykke 1, skulle anvendes direkte.

Vedrørende *andet spørgsmål* bemærker Kommissionen efter at have anført, at det tilkommer Domstolen at udlede de elementer, der vedrører en fortolkning af fællesskabsretten, at det angår den del af monopoludligningsafgiften, som af konkurrencemæssige grunde skulle dække, om ikke udligne, monopolforvaltningens overtagelses- og salgsomkostninger. Sådanne byrder, der kan henføres til monopolets eksistens, og som skal sikre dets finansiering, kan påhvile indførsel af varer, der hidrører fra andre medlemsstater, således at de ikke skal afholdes af monopolforvaltningen? Ifølge Kommissionen omhandler artikel 95 ikke alene rent fiskale afgifter, men også sådanne, der bidrager til finansiering af en gren af den offentlige forvaltning såsom forvaltningen af et monopol, og som tjener til at dække dennes omkostninger. Denne vide fortolkning følger blandt andet af Domstolens dom i de forenede sager 2 og 3/62 (dom af 14. december 1962, Kommissionen mod storhertugdømmet Luxembourg og kongeriget Belgien, Sml. 1954-1964, s. 339), og Kommissionen udleder heraf, at den omstændighed, at monopolafgiften ikke er af fiskal karakter, er af sekundær betydning i forhold til artikel 95, stk. 1, når nationale og indførte produkter på samme måde og på grundlag af samme afgift skal bidrage til finansieringen af monopolet. Det må imidlertid slås fast, at såvel for så vidt angår anvendelsen af artikel 95, stk. 1 som af artikel 37, stk. 1 kan en afgiftopkrævning ikke udelukkende anfægtes, fordi den skal tjene til at bidrage til finansieringen af en gren af forvaltningen. Der må foreligge forskelsbehandling.

For så vidt angår artikel 37 giver Kommissionen udtryk for den opfattelse, at artikel 37's forbud mod forskelsbehandling efter udløbet af overgangsperioden har samme virkning som forbudet i artikel 95. Det tilkommer den nationale ret at undersøge, om man befinder sig inden for anvendelsesområdet for artiklerne 95, stk. 1, eller om der ikke snarere i betragtning af formålet med afgiften er tale om en afgift med tilsvarende virkning som indførelsestold (dom af 19/6 1973, sag 77/72, Capolongo, Sml. 1973, s. 611 samt dom af 18/6 1975, sag 94/74, I.G.A.V., Sml. 1975, s. 699).

For så vidt angår artikel 37's direkte virkning anfører Kommissionen yderligere, at det af Domstolens nyere retspraktsis vedrørende følgerne af overgangsperiodens udløb (domme af 21. juni 1974, sag 2/74, Reyners, Sml. 1974, s. 631; af 3. december 1974, sag 33/74, Van Binsbergen, Sml. 1974, s. 1299; af 12 december 1974, sag 36/74, Walrave og Koch, Sml. 1974, s. 1405 samt dom af 10. december 1974, sag 48/74, Charmasson, Sml. 1974, s. 1383) fremgår, at den undtagelse for så vidt angår det tyske spiritusmonopol, som Kommissionen har ment at kunne indrømme indtil oprettelse af en fælles markedsordning (henstilling af 22. december 1969 til Forbundsrepublikken Tyskland vedrørende ændring af statsmonopolet for spiritus JO L 31 af 9. 2. 1970, s. 20), efter overgangsperiodens udløb er

blevet overflødig til trods for, at en fælles markedsordning endnu ikke er oprettet. Således kan det forhold, at der vedvarende opkræves et monopoludligningstillæg (Monopolausgleichspitze), i medfør af de principper, som Domstolen har fastlagt i de ovennævnte sager 77/72, Capolongo, og 94/74, I.G.A.V., udgøre en overtrædelse af forbudet mod at opkræve afgifter med tilsvarende virkning som told, for så vidt som opkrævningen af dem «udelukkende er bestemt til at finansiere aktiviteter, som særlig er til fordel for det pågældende indenlandske produkt».

Det *tredje spørgsmål* er ifølge Kommissionen stillet, fordi sagsøgte for den nationale ret har påstået, at hvis man betragtede «slutpriser», var det indenlandsk spiritus og ikke indført spiritus, der — som følge af lavere priser i udlandet — blev udsat for forskelsbehandling. Kommissionen finder, at i henhold til traktatens ordlyd er der ikke tale om at sammenligne afgifter, der rammer henholdsvis indenlandske produkter og tilsvarende produkter fra andre medlemsstater. Det er hverken hjemlet eller tilladt at tage slutpriser eller elementer, der er afgørende for et indført produkts fremstillingspris, i betragtning.

For så vidt angår *fjerde spørgsmål* har Kommissionen anført, at en afgiftsdifferentiering efter producerede mængder ikke med sikkerhed udelukker forskelsbehandling, selv om denne forskelsbehandling kun har begrænset betydning, da 95 % den indenlandske spiritusfremstilling ligger over mindstegrænsen.

B — Indlæg fra forbundsregeringen

Ifølge forbundsregeringen skal *første spørgsmål* besvares bekræftende. Artikel 37, stk. 1 indeholder ligesom artiklerne 9, 12 og 37, stk. 2 et forbud mod forskelsbehandling, og da dette udgør en fuldstændig fællesskabsregel, er det egnet til at få direkte virkning i forholdet mellem borgerne og i forholdet mellem medlemsstaterne og disses statsborgere. Forpligtelsen til inden overgangsperiodens udløb gradvist at tilpasse monopolerne kan også finde direkte anvendelse.

Den tyske regering henviser imidlertid til artikel 37, stk. 4, hvorefter stk. 1 alene skal finde anvendelse på handelsmonopoler, der indebærer en regulering, der tilsigter at lette afsætningen eller sikre en bedre udnyttelse af landbrugsprodukter, såfremt der sikres tilsvarende garantier for de pågældende producenters beskæftigelse og levestandard. For så vidt er den i artikel 37, stk. 1 nævnte tilpasningsforpligtelse betinget af, at Fællesskabet indfører egnede foranstaltninger, og den har følgelig ikke direkte virkning.

For så vidt angår *andet spørgsmål* anfører forbundsregeringen, at den relevante bestemmelse er artikel 37 og ikke artikel 95. Den sidstnævnte bestemmelse kan ikke finde anvendelse på en indførselsafgift som monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze), som opkræves med henblik på at udligne den monopolafgift, som rammer de nationale produkter, fordi denne nationale afgift er en væsentlig faktor for monopolet. Opkrævelsen af en afgift til udligning for monopolomkostningerne er faktisk en væsentlig del af et tysk monopol, thi ifølge tysk lovgivning skal administrationsomkostningerne ved de tyske handels- og fiskalmonopoler finansieres af disses brugere. Et bortfald af monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) ville betyde, at også udligningen for monopoludgifterne (Monopolkostenausgleich) måtte bortfalde for at undgå, at de nationale produkter blev stillet ringere end den spiritus, som blev indført til drikkebrug. En overførsel til forbundsbudgettet ville belaste alle borgerne og kan således ikke komme i betragtning. Da monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) er et væsentligt element i det tyske spiritusmonopol, kan opkrævningen af det alene vurderes i relation til traktatens artikel 37.

Ifølge den tyske regering må man for inden for det andet spørgsmål, således som

det er afgrænset ovenfor, at kunne undersøge, om opkrævningen af monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) strider mod artikel 37's forbud mod forskelsbehandling, afgøre, om monopoludgifterne kan udlignes. Forbundsregeringen er af den opfattelse, at de generelle principper i traktatens bestemmelser om frie varebevægelser tillader udligning af andre afgifter end skatter. Domstolen har allerede statueret, at pekuniære afgifter ikke falder ind under forbudet mod afgifter med tilsvarende virkning som told, når de er en del af en almindelig national afgiftsordning, der systematisk og efter samme kriterier omfatter nationale og indførte produkter (dom af 14. december 1972, sag 29/72, SpA Marimex mod Den italienske Finansforvaltning, Recueil 1972, s. 1319). Den slags afgifter kan altså udlignes.

Undersøgelsen af, hvorvidt der i relation til artikel 37 er tale om forskelsbehandling mellem nationale og indførte produkter, skal ifølge forbundsregeringen tage hensyn til monopolernes særegenheder. Det må i så henseende påpeges, at den afgift, der pålægges det nationale produkt, og monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) i offentligretlig henseende fremtræder på samme måde: beløbet beregnes principielt efter samme kriterier, det inddrives på samme måde, og de omfattes begge af den strafferetlige beskyttelse, som skatteretlige krav nyder. Man kan ikke gå endnu videre og kræve absolut og formel identitet mellem de to afgifter, thi monopolet udgør en markedsordning, som ikke kan anvendes uden en forskellig ordning for indenlandske og indførte produkter.

For så vidt som det i artikel 37 bestemmes, at handelsmonopolerne ikke skal afskaffes, men tilpasses, må det erkendes, at der findes regler, som er uundværlige for monopolet. En afskaffelse af monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) ville føre til en sådan ændring af monopolsystemet, at det ville tvinge staten til at opretholde monopolet på basis af samtlige borgeres ydelser i stedet for at gøre det på brugernes bekostning. Forbundsregeringen foreslår, at andet spørgsmål besvares således:

»Artikel 95, stk. 1 skal ikke fortolkes således, at opkrævning af udligningsafgifter i forbindelse med et handelsmonopol falder ind under denne bestemmelses anvendelsesområde. Artikel 37, stk. 1 skal ikke fortolkes således, at opkrævning ved indførsel af italiensk vermouth af den del af monopoludligningsafgiften (Monopolausgleich), som benævnes monopoludligningstillæg (Monopolausgleichspitze), er i strid med denne bestemmelse, fordi opkrævningen ikke skal udligne afgiften på lignende indenlandske produkter med en skat, men skal udligne den statslige monopolforvaltnings egne udgifter.«

For så vidt angår *tredje spørgsmål* anfører forbundsregeringen, at der med henblik på anvendelsen af artikel 37, stk. 1 (idet artikel 95 efter regeringens opfattelse ikke kan anvendes) alene skal foretages en sammenligning mellem monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) og monopoludgifterne.

For så vidt angår *fjerde spørgsmål* bemærker forbundsregeringen, at den differencierede afgift på indenlandske produkter ikke gælder for alle de af monopolet omfattede, men alene spiritus fremstillet af frugt, som f.eks. vermouth, og af korn. For så vidt angår spiritus fremstillet af frugt er opkrævningen af en intern afgift, som er trindelt, for indførte produkters vedkommende skønsmæssigt udlignet ved den ensartede monopoludligningsafgift (Monopolausgleich). Et sådant system med faste afgifter på indførte varer er ikke ualmindeligt i samhandelen inden for Fællesskabet og hviler på den betragtning, at man kun vanskeligt kan fastslå det indførte produkts oprindelse og den mængde, som er fremstillet i den oprindelige fremstillingsvirksomhed. I øvrigt har Kommissionen i sin henstilling af 22. december 1969 til Forbundsrepublikken Tyskland (JO L 31 af 9. februar 1970, s. 20 ff) anbefalet et sådant system.

I praksis svarer størrelsen af den faste afgift på indført spiritus fremstillet af frugt til størrelsen af den afgift, der gælder for omkring 97 % af den indenlandske frugtspiritus. Under alle omstændigheder er opkrævningen af en trindelt intern afgift begrundet i en landbrugs- og middelstandspolitisk målsætning og hører følgelig under artikel 37, stk. 4.

Såfremt man antager, at artikel 37, stk. 4 efter overgangsperiodens udløb har mistet sin berettigelse, må der tages hensyn til den omstændighed, at den begunstigelse, som små og middelstore spiritusproducenter har modtaget, har karakter af støtte i den i EØF-traktatens artikel 92 ff nævnte forstand. Da der er tale om en ordning, som fandtes på tidspunktet for EØF-traktatens ikrafttræden, ville regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland kun være forpligtet til at afskaffe den, hvis Kommissionen havde interveneret i så henseende. Kommissionen, der var klar over ordningens eksistens, udtalte sig imidlertid til fordel for en fast afgift på indførte produkter.

Forbundsregeringen foreslår, at fjerde spørgsmål besvares således:

»Artikel 37, stk. 1 skal ikke fortolkes således, at importeret italiensk vermouth udsættes for forskelsbehandling i den i EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 nævnte forstand, fordi spiritusmonopolloven (Branntweinmonopolgesetz) fastsætter et ensartet monopoludligningstillæg (Monopolausgleichspitze) for vinspiritus i indførte drikkevarer, men pålægger tilsvarende indenlandske produkter afgifter, gradueret efter de fremstillede mængder, for at dække udgifterne til den statslige monopolforvaltning.«

C — Sagsøgerens indlæg

For så vidt angår første spørgsmål bemærker sagsøgeren, at artikel 37, stk. 1 i betragtning of ordlyden af EØF-traktatens artikel 8, stk. 7 har direkte virkning.

For så vidt angår *andet spørgsmål* kommenterer sagsøgeren først artikel 95. Denne artikel indeholder alene hjemmel til at udligne afgifter, der følger af opkrævningen af indenlandske afgiftsbeløb, men ikke omkostningerne ved produkternes fremstilling og afsætning. I det foreliggende tilfælde er importøren imidlertid forpligtet til at betale et beløb, der udligner det konkurrencemæssige handicap, der for de nationale producenters vedkommende følger af, at de skal bære omkostningerne ved monopolforvaltningen. Anvendelsesområdet for artikel 95 kan ikke udvides til at omfatte en hvilken som helst udligning mellem en fiskal byrde, der hviler på indførte produkter, og en byrde af økonomisk karakter, der hviler på lignende indenlandske produkter.

Derefter går sagsøgeren over til at undersøge artikel 37, stk. 1 og gør gældende, at det forbud, som denne bestemmelse indeholder, også omfatter det forbud, som er udtrykt i artikel 95, således at det, som er anført angående artikel 95, også gælder for artikel 37. I det foreliggende tilfælde bliver indførte produkter gjort til genstand for forskelsbehandling, for så vidt som der ikke alene sker udligning for de afgifter, der faktisk rammer det indenlandske produkt, men også for de indenlandske producenters fremstillings- og afsætningsomkostninger samt for monopolforvaltningens omkostninger. Som følge af monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) er enhver priskonkurrence mellem indenlandske produkter, som er undergivet monopolet, og indførte produkter, på forhånd afskåret.

Sagsøgeren foreslår at besvare andet spørgsmål således:

»Det er en krænkelse af EØF-traktatens artikel 95, stk. 1 og 37, stk. 1 at pålægge produkter indført fra andre medlemsstater afgifter, for så vidt som de pågældende indenlandske produkter er underlagt et nationalt handelsmonopol, og den afgift, der opkræves ved grænseoverskridelsen, ikke har til formål at udligne den fiskale byrde, der hviler på lignende indenlandske produkter, men

alene at udligne den nationale monopolforvaltnings udgifter«.

For så vidt angår *tredje spørgsmål* udleder sagsøgeren af det tidligere anførte, at en sammenligning af byrderne i henhold til artikel 95, stk. 1 alene kan vedrøre afgifterne, men ikke priserne. Sagsøgerne mener følgelig, at når EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1 skal finde anvendelse, skal alene monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) og monopolomkostningerne samenlignes.

For så vidt angår *fjerde spørgsmål* anfører sagsøgeren, at der er tale om forskelsbehandling i den i EØF-traktatens artikel 37 forudsatte betydning, når produkter fra andre medlemsstater ved hjælp af foranstaltninger, som kan henføres til monopolet, konkurrencemæssigt stilles ringere end varer, som er underlagt dette. I modsætning til indenlandske produkter sker der for tilsvarende indførte produkter, som belastes med monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze), ikke den i § 79, stk. 1 i spiritusmonopolloven hjemlede nedsættelse med den gennemsnitlige størrelse af de udgifter, monopolforvaltningen har sparet for den spiritus, som ikke er underlagt afleveringspligten. Desuden foretages forhøjelser og nedsættelser i henhold til spiritusmonopollovens § 79, stk. 2-6 kun ved spiritustillægget (Branntweinaufschlag), dvs. i forbindelse med indenlandske monopolprodukter, derimod ikke ved monopoludligningsafgiften (Monopolausgleich), der pålægges indførte produkter.

Følgelig skal ifølge sagsøgeren fjerde spørgsmål besvares således:

»Indførte varer fra andre medlemsstater underkastes forskelsbehandling i den i EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1 forudsatte betydning, når der i den nationale monopolordning er fastsat et ensartet monopoludligningstillæg (Monopolausgleichspitze), der rammer den vinsprit, som findes i de fra andre medlemsstater indførte produkter, mens der for lignende indenlandske produkters vedkommende opkræves en trindelt afgift i forhold til de fremstillede mængder med henblik på at finansiere omkostningerne ved forvaltningen af det nationale monopol«.

Sagsøgeren, repræsenteret af sin juridiske rådgiver G. Meier, regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland, repræsenteret af M. Seidel, og Kommissionen, repræsenteret af R. Wägenbauer, har i retsmødet den 28. oktober 1975 nærmere redegjort for den argumentation, som er anført under skriftvekslingen.

De har navnlig redegjort for visse punkter, hvorom Domstolen har udspurgt dem.

Regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland, der af Domstolen blev opfordret til at meddele, om spritustillægget (Branntweinaufschlag) og/eller monopoludligningsafgiften (Monopolausgleich) eller en del af disse afgifter (Branntweinaufschlagspitze, Monopolausgleichspitze) er knyttet til monopolforvaltningen eller har andet formål, har anført, at Branntweinaufschlagspitze tjener til at finansiere monopolet, mens monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze), som opkræves til fordel for forbundsstaten og ikke for monopolet, alene har til formål at ligestille prisen på de indførte produkter med den salgspris, som for de indenlandske produkters vedkommende er fastsat af forbundsmonopolforvaltningen.

Regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland har yderligere anført, at salgsprisen for indenlandsk spiritus består af den pris, som brænderiet har modtaget, afgiften på produktet samt monopoludgifterne, som udgøres af tillægget (Spitze).

Efter sagsøgerens opfattelse omfatter spiritusudligningstillægget (Branntweinausgleichspitze) og monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) 1) de samlede omkostninger ved monopolets forvaltning samt varens afsætning, 2) omkostningerne ved at forarbejde den af

monopolet opkøbte spiritus samt 3) eksportrestitutioner og tabsgivende salgspriser.

Sagsøgeren har som svar på et af Domstolen stillet spørgsmål yderligere anført, at de monopoludgifter, som indeholdes i salgsprisen for indenlandsk spiritus, og som monopoludligningstillægget (Monopolausgleichspitze) skal udligne, allerede er afholdt i form af fremstillingsomkostningerne for den indførte spiritus i oprindelsesstaten, navnlig når der i oprindelsesstaten også findes et monopolsystem.

Generaladvokaten har fremsat sit forslag til afgørelse i retsmødet den 20. november 1975.

Sagsøgeren har i skrivelse af 19. december 1975 anmodet om en eventuel genoptagelse af den mundtlige forhandling.

Præmisser

1 Finanzgericht Rheinland-Pfalz har ved kendelse af 10. april 1975, indgået til Domstolens justitskontor den 12. maj 1975, i henhold til EØF-traktatens artikel 177 stillet forskellige spørgsmål om fortolkning af EØF-traktatens artikel 37, stk. 1 og 95, stk. 1; de nævnte spørgsmål er rejst under en retssag mellem en importør af italiensk vermouth og toldmyndighederne i Forbundsrepublikken Tyskland, hvor det bestrides, at den i Forbundsrepublikken Tyskland for indført spiritus opkrævede forbrugsafgift, som kaldes monopoludligningsafgift (Monopolausgleich), er i overensstemmelse med de ovenfor nævnte traktatbestemmelser.

2 Ifølge forbundsloven om spiritusmonopol *(Gesetz über das Branntweinmonopol)* skal ethylalkohol af såvel landbrugsmæssig som ikke-landbrugsmæssig oprindelse afleveres til monopolforvaltningen til en officielt fastsat pris, hvorpå denne behandler og videresælger den til forskellige priser i forhold til den brug, hvortil de videresælges, men også disse priser er fastsat af myndighederne;

salgsprisen for disse forskellige slags spiritus omfatter modværdien for spiritussen, et beløb til dækning af monopoludgifterne, herunder behandlings-, lager- og administrationsomkostninger, samt den såkaldte spiritusafgift (Branntweinsteuer); for så vidt angår spiritus til drikkeformål omfatter de såkaldte monopoludgifter også et priselement, som skal udligne de tab, som monopolforvaltningen lider ved til under produktionsprisen at sælge visse former for spiritus bestemt til andet formål.

3 I henhold til § 76 i spiritusmonopolloven er visse indenlandske former for spiritus, navnlig spiritus fremstillet af korn og af visse frugter undtaget fra forpligtelsen til at aflevere til monopolet; den situation, der ligger til grund for tvisten, er således karakteriseret ved, at der findes et indenlandsk monopol, der omfatter opkøb og afsætning af et produkt, men som dog kun dækker en del af den nationale produktion af det nævnte produkt, idet den øvrige del opkøbes og afsættes af private handlende.

4 Den spiritus, som ikke skal leveres til monopolet, belægges med en afgift, benævnt spiritustillæg (Branntweinaufschlag), som svarer til forskellen mellem grundprisen for monopolspiritus og dennes normale salgspris, og som følgelig ud over spiritusafgiften *(Branntweinsteuer)* omfatter et beløb, der er lig med det, der pålægges monopolspiritus, dvs. et bidrag til monopoludgifterne; dette bidrag, kaldet Branntweinaufschlagspitze, der er lig med »monopoludgifter«, som er indeholdt i salgsprisen for monopolspiritus til drikkeformål, nedsættes imidlertid med et fast beløb (21 DM/hl på det for hovedsagen relevante tidspunkt), idet det svarer til den gennemsnitlige størrelse af de udgifter, som monopolforvaltningen sparer ved ikke at overtage den nævnte spiritus; det herved fremkomne beløb nedsættes dernæst med mellem 5 og mere end 100 % af grundprisen *(Branntweingrundpreis)*, når der er tale om spiritus fra brænderier med ringe produktion, eller forøges progressivt i forhold til årsproduktionen, når der er tale om brænderier, der fremstiller store mængder; det forhold, at en del af udgifterne ved monopolforvaltningen overføres på spiritus, som er fritaget fra afleveringspligten, skyldes den nationale lovgivers ønske om at lade monopoludgifterne bæres af forbrugerne af indenlandsk spiritus, både spiritus, der er fritaget for afleveringspligten, og spiritus, som afsættes af forvaltningen; følgelig tilgår denne *»Branntweinaufschlagspitze«* monopolforvaltningen, for hvilken den udgør en indtægtskilde.

5 Indført spiritus og spiritusholdige drikke — sidstnævnte i forhold til deres spiritusindhold — pålægges en afgift, benævnt monopoludligningsafgift *(Monopolausgleich)*, der udover den afgift, der pålægges monopolspiritus, *(Branntweinsteuer)*, omfatter endnu en afgift, som skal svare til den del af salgsprisen for monopolspiritus, som skal dække de ovennævnte »monopoludgifter«; denne yderligere afgift, kaldet monopoludligningstillæg *(Monopolausgleichspitze)*, bidrager ikke til finansieringen af monopolet, men indgår som monopoludligningsbeløbet *(Monopolausgleich)*, hvoraf den udgør en del, i det almindelige statsbudget og er ifølge regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland beregnet på at indføre lige konkurrencebetingelser for indført spiritus og spiritusholdige drikke og indenlandsk spiritus og spiritusholdige drikke, fremstillet på grundlag af spiritus, fritaget for afleveringspligten; desuden har

nævnte regering i det mundtlige retsmøde forklaret, »at denne beskyttelse indirekte gør det muligt at finansiere monopolet, thi hvis dette tillæg *(Spitze)* ikke blev opkrævet, kunne man ikke belaste indenlandsk spiritus med monopoludgifterne«; i modsætning til, hvad der er tilfældet for fritaget indenlandsk spiritus, nedsættes dette beløb dog ikke med et fast beløb og nedsættes eller forhøjes heller ikke derefter progressivt, men fastsættes en gang for alle, og det således fremkomne beløb udgør i øvrigt den øverste grænse for spiritustillæggets *(Branntweinaufschlag)* progressive forøgelse; regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland har imidlertid anført, at den progressive forøgelse af spiritustillægget *(Branntweinaufschlag)* i det mindste for så vidt angår de »plomberede« brænderier, der fremstiller spiritus på grundlag af frugt, bevirker, at spiritustillæg *(Branntweinaufschlag)* og monopoludligningsafgift *(Monopolausgleich)* har samme størrelse, når der er tale om spiritus fra brænderier, der årligt fremstiller mere end 330 hl, hvilket er tilfældet for 95 % af produktionens vedkommende.

6 Da der er tale om en afgift, der under tilpasningen af et handelsmonopol både er lagt på et indført produkt og på et tilsvarende indenlandsk produkt, skal det efterprøves, om den omtvistede afgift er i overensstemmelse med artiklerne 95 og 37, hvilket i øvrigt også er stridsspørgsmålet for den nationale ret; de af den nationale ret forelagte spørgsmål skal besvares under hensyn til de ovennævnte omstændigheder.

7 Først skal spørgsmålene om fortolkningen af traktatens artikel 95, stk. 1 undersøges, og derefter spørgsmålene vedrørende artikel 37.

Vedrørende artikel 95, stk. 1

8 Der spørges først, om artikel 95, stk. 1 efter overgangsperiodens udløb afføder sådanne rettigheder for de enkelte statsborgere i medlemsstaterne, som de nationale retsinstanser skal beskytte.

9 Som Domstolen har kendt for ret i sin dom af 16. juni 1966 i sag 57/65 (Lütticke, Recueil, s. 304), har denne bestemmelse direkte virkninger og afføder individuelle rettigheder for borgerne, som de nationale retsinstanser skal beskytte.

10 Der spørges dernæst, om det strider mod artikel 95, stk. 1, at der ved indførsel af italiensk vermouth opkræves den del af monopoludligningsafgiften *(Mo-*

nopolausgleich), som benævnes monopoludligningstillægget *(Monopolausgleichspitze)*, når dette ikke fiskalt skal tjene til at udligne de afgifter, som pålagt lignende indenlandske varer, men til at udligne den statslige monopolforvaltnings egne udgifter.

11 Selv om Domstolen ikke i medfør af traktatens artikel 177 kan udtale sig om en national lovs overensstemmelse med traktaten, har den dog beføjelse til at give den nationale retsinstans alle de kriterier til fortolkning af fællesskabsretten, som kan gøre det muligt for denne selv at tage stilling til dette spørgsmål.

12 Ifølge traktatens artikel 95, stk. 1 »[må] ingen medlemsstat ... direkte eller indirekte pålægge varer fra andre medlemsstater interne afgifter af nogen art, som er højere end de afgifter, der direkte eller indirekte pålægges lignende indenlandske varer«; denne bestemmelses gennemførelse indebærer anvendelse af kriterier, der kan gøre det muligt at konstatere, hvorvidt en sådan lighed er til stede; forbudet i artikel 95 stk. 1 vil i så henseende ikke kunne finde anvendelse, blot fordi samme råvare — såsom vinspiritus — findes i begge produkter, heller ikke også selv om afgiften helt eller delvis beregnes ud fra denne råvare, idet der nemlig skal foretages en sammenligning af afgiften på produkter, der på samme fremstillings- eller afsætningstrin over for forbrugerne frembyder ensartede egenskaber og tjener samme behov; det er i så henseende af stor betydning for afgørelsen, om det indenlandske og det indførte produkt er placeret under samme position i den fælles toldtarif;

13 heraf følger, at såfremt ethylalkohol i en medlemsstat hører under en særordning med særlige fiskale konsekvenser, er det i artikel 95's forstand lignende produkt indført ethylalkohol; hvor derimod det indførte produkt ganske vist er fremstillet på grundlag af ethylalkohol, men er en spiritusholdig drik, skal den afgift, der pålægges det, sammenlignes med afgifterne for lignende indenlandske produkter; hvis der ikke findes et ganske lignende indenlandsk produkt, er det i artikel 95 indeholdte forbud mod forskelsbehandling overholdt, hvis afgiften på det indførte produkt svarer til en indenlandsk afgift af samme art og størrelse;

14 den i artikel 95 omhandlede lighed mellem afgifter på nationale og indførte produkter gælder uafhængigt af den indvirkning, som andre end fiskale elementer har på produktionsprisen for de produkter, der skal sammenlignes; navnlig kan artiklens anvendelsesområde ikke udstrækkes så langt, at den tillader en udligning mellem en fiskal afgift, der skal påhvile et importeret

produkt, og en belastning af anden art, f.eks. økonomisk, der påhviler det tilsvarende indenlandske produkt; dette er imidlertid ikke tilfældet, når det indførte produkt og det tilsvarende indenlandske produkt begge pålægges samme offentlige afgift, som er indført og fastsat af myndighederne, selv om en del af afgiften på det nationale produkt anvendes til at finansiere et statsmonopol, medens afgiften på det indførte produkt opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

15 Derimod overtrædes artikel 95, stk. 1, når afgifterne på henholdsvis det indførte og det tilsvarende indenlandske produkt beregnes forskelligt og efter forskellige regler, således at det — selv om det kun måtte ske i visse tildfælde — fører til en højere afgift for det indførte produkt; heroverfor kan det ikke gøres gældende, at når der gælder en fast afgift for det indførte produkt, medens det indenlandske produkt pålægges afgift efter degressive eller progressive skalaer, er grunden, at der i det første tilfælde ikke kan foretages de nødvendige undersøgelser; hvis det faktisk skulle vise sig umuligt at pålægge de indenlandske og indførte produkter afgifter, der er lige degressive eller progressive, er det under alle omstændigheder med henblik på at overholde det i artikel 95 fastsatte forbud mod forskelsbehandling muligt at pålægge begge produkter den samme faste afgift; i øvrigt havde Kommissionen foreslået denne indbyrdes korrespondens mellem afgiftsbestemmelserne i sin henstilling af 22. december 1969 til den tyske regering, en henstilling, som imidlertid ikke blev fulgt.

16 Dernæst er det i henhold til artikel 95 den afgift, som påhviler de to produkter, der skal være ens, uden at dens indvirkning på den endelige pris for henholdsvis det indenlandske og det indførte produkt skal tages i betragtning;

17 for så vidt andet, tredje og fjerde spørgsmål angår en fortolkning af artikel 95, stk. 1 skal besvarelsen følgelig indeholde to led, dels at den nævnte bestemmelse skal fortolkes således, at den indeholder et forbud mod at pålægge et indført produkt en afgift beregnet i henhold til andre metoder og andre regler end dem, der gælder for afgiften på et lignende indenlandsk produkt — såsom et ensartet beløb i det ene tilfælde og et progressivt i det andet — hvorved afgiftsbeløbet bliver højere for det indførte produkt, også selv om dette kun sker i et begrænset antal tilfælde, og dels med en udtalelse om at en forskellig indvirkning af de nævnte afgifter på priserne for de to produkter ikke skal tages i betragtning; derimod indeholder artikel 95, stk. 1 intet forbud mod at pålægge et indført produkt samme afgift som det tilsvarende indenlandske produkt, selv om en del af afgiften for det indenlandske produkt anvendes til at finansiere et statsmonopol, medens afgiften på det indførte produkt opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

Vedrørende artikel 37, stk. 1

18 Spørgsmålene vedrørende artikel 37 går i det væsentlige ud på, om monopoludligningsafgiften *(Monopolausgleich)*, for så vidt som den omfatter det tillæg *(Spitze)*, der beregnes som ovenfor nævnt, er i strid med traktatens artikel 37.

19 I henhold til forelæggelseskendelsen synes det, efter at det er fastslået, at traktatens artikel 95 ikke indeholder noget forbud mod afgifter af den omtvistede art, såfremt de i lige stor udstrækning rammer det indenlandske og det tilsvarende indførte produkt, overflødigt at besvare spørgsmålene om fortolkningen af artikel 37, idet disse tilsyneladende er stillet med henblik på at få opklaret, om den nævnte artikel 37 som *lex specialis* indeholder hjemmel til at fravige forbudet i artikel 95, når der findes et monopol.

20 Imidlertid kan formålet med spørgsmålene også være, om monopoludligningsafgiften *(Monopolausgleich)* selv efter at være bragt på niveau med spiritustillægget (Branntweinaufschlag), er i strid med traktatens artikel 38, idet den i det mindste delvis og indirekte skal udligne monopoludgifterne og derfor er udtryk for forskelsbehandling med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår.

21 Den omstændighed, at en national foranstaltning opfylder kravene i artikel 95, medfører ikke, at den er lovlig i relation til de øvrige traktatbestemmelser, såsom artikel 37; følgelig bør spørgsmålene om fortolkningen af artikel 37 besvares.

22 Det første spørgsmål er, om statsborgerne efter overgangsperiodens udløb af traktatens artikel 37, stk. 1 kan udlede rettigheder, som de nationale retsinstanser skal beskytte.

23 Efter at have udtalt, at medlemsstaterne i løbet af overgangsperioden gradvis skal tilpasse de statslige handelsmonopoler, angiver artikel 37, stk. 1 det herfor ledende princip, idet den bestemmer, at fra denne periodes udløb skal »enhver forskelsbehandling af Medlemsstaternes statsborgere« med hensyn til forsynings- og afsætnigsvilkår for produkter, som i visse medlemsstater er undergivet en monopolordning, være udelukket.

24 Forbudet mod enhver form for forskelsbehandling for så vidt angår forsynings- og afsætningsvilkårene for varer, som fremstilles eller bringes i om-

sætningen af statsborgere fra de forskellige medlemsstater, er inden for traktatens anvendelsesområde et grundlæggende princip, der ifølge selve sin natur direkte angår disse statsborgeres økonomiske og retlige stilling; da denne regel henviser til en lang række bestemmelser, der faktisk anvendes over for statsborgerne, er den efter sin natur egnet til at kunne påberåbes umiddelbart af borgerne; forbudet mod enhver form for forskelsbehandling på dette område efter overgangsperiodens udløb er en præcis forpligtelse, hvis opfyldelse skal lettes, men ikke være betinget af iværksættelsen af den omhandlede gradvise tilpasning; det er i så henseende væsentligt at påpege, at ifølge stykke 3 i artikel 37 skulle tempoet for gennemførelsen af foranstaltningerne tilpasses afskaffelsen af de kvantitative restriktioner for de samme varer;

de bestemmelser i traktaten, der pålægger medlemsstaterne at ophæve enhver form for forskelsbehandling inden for en bestemt frist, får direkte virkning ved fristens udløb, selv om forpligtelsen ikke er opfyldt; således er ved den nævnte periodes udløb den pågældende forpligtelse ikke længere udergivet nogen betingelse, dens gennemførelse eller virkninger udkræver ingen retsakt hverken fra Fællesskabet eller medlemsstaterne, og den kan som følge af sin natur afføde rettigheder for borgerne, som de nationale retsinstanser skal beskytte; den frist, som medlemsstaterne har til gradvis at tilpasse de statslige monopoler, således at enhver form for forskelsbehandling er udelukket fra overgangsperiodens udløb, skal lette indeførelsen af nye forhold, som er i overensstemmelse med dette princip, og den kan derfor ikke efter sit udløb være til hinder for, at dette princip gøres gældende.

25 Der spørges dernæst, om det strider mod princippet i traktatens artikel 37, stk. 1, at der ved indførsel af italiensk vermouth opkræves den del af monopoludligningsafgiften *(Monopolausgleich)* som benævnes monopoludligningstillægget *(Monopolausgleichspitze)*, når dette ikke fiskalt skal tjene til at udligne de afgifter, som der er pålagt lignende indenlandske varer, men til at udligne den statslige monopolforvaltnings egne udgifter.

26 Artikel 37, stk. 1 vedrører ikke kun de kvantitative restriktioner, men forbyder enhver forskelsbehandling af medlemsstaternes statsborgere med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår fra overgangsperiodens udløb; det følger heraf, at den ikke kun gælder for de ind- og udførsler, som monopolet direkte angår, men også omfatter enhver disposition, som står i sammenhæng med dettes eksistens, og som indvirker på medlemsstaternes samhandel med bestemte varer, uanset om disse er underlagt monpolet, og således også omfatter afgifter, som medfører en forskelsbehandling til skade for indførte produkter i forhold til de indenlandske produkter, som er underlagt monopolet; denne

fortolkning svarer i øvrigt til forbudet i artikel 95, stk. 2, hvorefter ingen medlemsstat må pålægge varer fra andre medlemsstater interne afgifter, som indirekte vil kunne beskytte andre produkter; det følger af ovennævvnte betragtninger, at det principielt er uforeneligt med forbudet i artikel 37, stk. 1 udelukkende at pålægge det indførte produkt at bidrage til monopoludgifterne, også selv om dette sker i form af en afgift.

27 Dette er midlertid ikke tilfældet, når det indførte produkt og det tilsvarende indenlandske produkt begge pålægges en offentlig afgift af samme størrelse, og afgiften er indført og beløbet fastsat af myndighederne, selv om en del af afgiften for det indenlandske produkt anvendes til at financiere et statsmonopol, medens afgiften for det indførte produkt opkræves til fordel for det almindelige statsbudget; der foreligger nemlig ikke forskelsbehandling i den i artikel 37 nævnte forstand, når det indførte produkt er undergivet samme vilkår som det tilsvarende indenlandske, som er underlagt monopolet; derimod overtrædes ikke alene traktatens artikel 95, men også artikel 37, hvis afgiften på det indførte produkt er forskellig fra afgiften på det tilsvarende indenlandske produkt, som direkte eller indirekte er underlagt monopolet; følgelig bør der svares, at artikel 37, stk. 1 skal fortolkes således, at den i artiklen omhandlede forskelsbehandling med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår også omfatter det forhold, at et indført produkt pålægges at bidrage til monopoludgifterne, selv om det sker i form af en afgift, men at denne bestemmelse intet forbud indeholder mod at lægge samme afgift på et indført produkt som på det tilsvarende indenlandske, selv om afgiften på sidstnævnte delvist anvendes til at finansiere monopolet medens den afgift, som er pålagt det indførte produkt, opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

28 Sagsøgeren i hovedsagen har efter afslutningen af den mundtlige forhandling anmodet om dennes genoptagelse med den begrundelse, at de besvarelser, som regeringen for Forbundsrepublikken Tyskland samt Kommissionen har givet af et spørgsmål i sag 91/75 (Hauptzollamt Göttingen mod Miritz), vil kunne have indflydelse på Domstolens afgørelse.

29 Imidlertid indeholder de nævnte besvarelser vedrørende det såkaldte »prisudligningssystem« inden for rammerne af det tyske spiritusmonopol ikke på nogen måde afgørende elementer til fortolkning af fællesskabsretten i forbindelse med svaret på de af den nationale ret i nærværende sag stillede spørgsmål; følgelig anser Domstolen det ikke for nødvendigt at genoptage den mundtlige forhandling.

Vedrørende sagsomkostningerne

30 De udgifter, der er afholdt af Forbundsrepublikken Tyskland og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som begge har indgivet indlæg til Domstolen, kan ikke godtgøres; da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Finanzgericht Rheinland-Pfalz ved kendelse af 10. april 1975, for ret:

1. **Artikel 95, stk. 1 har direkte virkning og afføder individuelle rettigheder for borgerne, som de nationale retter skal beskytte.**

2. **Artikel 95, stk. 1 skal fortolkes således, at den indeholder et forbud mod at pålægge et indført produkt en afgift beregnet i henhold til andre metoder eller andre regler end dem, der gælder for afgiften på et lignende indenlandsk produkt — såsom et ensartet beløb i det ene tilfælde og et progressivt i det andet — hvorved afgiftsbeløbet bliver højere for det indførte produkt, også selv om dette kun sker i et begrænset antal tilfælde. En forskellig indvirkning af de nævnte afgifter på priserne for de to produkter skal ikke tages i betragtning.**

3. **Artikel 95, stk. 1 indeholder intet forbud mod at pålægge et indført produkt samme afgift som det tilsvarende indenlandske produkt, selv om en del af afgiften for det indenlandske produkt anvendes til at finansiere et statsmonopol, medens afgiften på det indførte produkt opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.**

4. **Artikel 37, stk. 1 kan ifølge sin natur afføde rettigheder for borgerne, som de nationale retsinstanser skal beskytte.**

5. **Artikel 37, stk. 1 skal fortolkes således, at den i artiklen omhandlede forskelselsbehandling med hensyn til forsynings- og afsætningsvilkår også omfatter det forhold, at et indført produkt pålægges at bidrage til monopoludgifterne, selv om det**

sker i form af en afgift, men at denne bestemmelse intet forbud indeholder mod at lægge samme afgift på et indført produkt som på det tilsvarende indenlandske, selv om afgiften på sidstnævnte delvist anvendes til at finansiere monopolet, mens den afgift, som er pålagt det indførte produkt, opkræves til fordel for det almindelige statsbudget.

Lecourt Kutscher O'Keeffe

Donner Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. februar 1976.

A. Van Houtte
Justitssekretær

R. Lecourt
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 20. NOVEMBER 1975 [1]

Høje Ret.

Den præjudicielle sag, hvormed vi skal beskæftige os i dag, drejer sig om visse bestemmelser vedrørende det i Forbundsrepublikken Tyskland gældende spiritusmonopol. Jeg finder det derfor hensigtsmæssigt først at komme med nogle bemærkninger om de grundlæggende bestemmelser vedrørende monopolet, som er fastsat i en lov 8. april 1922, sidst ændret ved lov af 2. marts 1974.

Herefter gælder som hovedregel, at indenlandsk fremstillet spiritus skal afleveres til forbundsmonopolforvaltningen. Producenterne får af monopolet for denne spiritus en opkøbspris. Denne består af grundprisen for spiritus, der af forbundsmonopolforvaltningen fastsættes således, »at den dækker de gennemsnitlige produktionsomkostninger for 1 hl vin-spiritus i veldrevne landbrugskartoffelbrænderier af middelstørrelse« — dvs. brænderier, som årligt fremstiller gennemsnitligt 500 hl vinspiritus. Desuden findes der fradrag og tillæg, først og fremmest beregnet i forhold til de fremstillede mængder. Spiritussen sælges af monopolet til en salgspris, der ligeledes er fastsat af monopolforvaltningen. Den normale salgspris — derudover findes der, hvilket dog ikke har relevans her, nedsatte salgspriser, alt efter anvendelsesformål — omfatter spritusafgiften samt det såkaldte pristillæg (Preisspitze), dvs. opkøbsprisen og det

1 — Oversat fra tysk.